

[Offentliggjort den 11. juni 2020]

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1, 2.sal
4800 Nykøbing F

Telefon +45 3395 4200
bygogplan@slks.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

9. juni 2020

Jour.nr.: 19/05832

Udvidelse af fredningen af Viborg Katedralskole, Gammel Skivevej 2, Viborg kommune.

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på ejendommen til også at gælde *omgivelserne på den del af matr. nr. 386b, Viborg Markjorde, der omkring skolen er afgrænset på ydersiden af de omgivende lindealléer, herunder skolegården imellem de tre fløje og kolonnaden, gårdene mellem udløberfløjene mod nord og syd og stisystemet i alléerne, trapper, den høje støttemur med aksialt trappeanlæg, nicher og murdetaljer, de to boldbaner mod nord og syd, stensætninger og volde (1926 af Gudmund Nyelandt Brandt).*

Fredningen omfatter herefter: De fire fløje med to udløberfløje i syd og to i nord (1920-26 af Hack Kampmann) samt de umiddelbare omgivelser afgrænset på ydersiden af de omgivende lindealléer, herunder skolegården imellem de tre fløje og kolonnaden, gårdene mellem udløberfløjene mod nord og syd, stisystemet i alléerne, trapper, den høje støttemur med aksialt trappeanlæg, nicher og murdetaljer, de to boldbaner mod nord og syd samt stensætninger og volde (1926 af Gudmund Nyelandt Brandt) på Gammel Skivevej 2, matr.nr. 386b, Viborg Markjorde, Viborg kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede jer i brev af 28. november 2019 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

I mail af 18. februar 2020 skriver Viborg-Fonden:

”Viborg-Fonden har modtaget orientering om den anbefalede udvidelse af fredningen af Viborg Katedralskole.

Viborg-Fonden ønsker, for god ordens skyld, at tilkendegive sin fulde støtte til udvidelsen. Viborg Katedralskole er ikke blot en af Danmarks fineste bygninger. Det er tillige et af de absolut fineste samlede anlæg i dansk bygnings- og landskabskultur. Ethvert tiltag der virker for sikring af denne kulturarv er velkommen.

En udvidelse af fredningen forekommer nødvendig, set i lyset af skolens seneste ”midlertidige” udvidelse: barakbygningerne mellem udløberfløjene mod nord. Barakbygningerne har ikke skadet selve bygningen, men deres blotte eksistens vidner om en uheldig tendens i skolernes indbyrdes rivalisering om studerende. Det ville være ønskeligt om tiltag som disse barakbygninger, kunne undgås. Det ville fremme oplevelsen af det samlede anlæg”.

I brev af 6.marts 2020 skriver bestyrelsen for Viborg Katedralskole:

”Vi har modtaget jeres oplæg til fredningsudvidelse omhandlende omgivelser til Viborg Katedralskole i Viborg Kommune.

Vi har fuld forståelse for den særlige opmærksomhed der tilfalder vores smukke skole. De kulturmæssige og bevaringsværdige kvaliteter, der er forbundet med såvel skolebygningen som de omkringliggende arealer har høj prioritet hos såvel bestyrelsen som ledelsen på Viborg Katedralskole.

Vi oplever derfor også, at vi i udgangspunktet har sammenfaldende interesser med Slots-og Kulturstyrelsen, når det gælder om at passe på Kampmanns nyklassicistiske bygning og det omkringliggende anlæg.

Samtidig er Viborg Katedralskole en moderne uddannelsesinstitution, der til stadighed skal leve op til ministeriets krav om høj faglighed og kompetent undervisning med tidssvarende undervisningsfaciliteter og -rammer. Vi driver en skole med ca. 1200 elever og 150 medarbejdere. Vi er pga. den eksisterende fredning underlagt særlige økonomiske betingelser og begrænsninger som andre uddannelsesinstitutioner i Danmark ikke er. Større renoveringer og selv mindre reparationer i en fredet bygning belaster skolens økonomi væsentlig mere end tilfældet er hos lignende ungdomsuddannelsesinstitutioner uden fredningsmæssige hensyn. Analyser viser, at renoveringer og reparationer er ca. 50% dyrere i en fredet bygning, således som det fremgår af vedlagte aktstykke nr. 153 af 24. juni 2010 side 2 sidste afsnit.

Men vores udfordring er ikke alene økonomisk. Fra undervisningsministeriet møder vi krav om fornyelse af undervisningen, og at vi som skole stiller

tidssvarende lokaler og faciliteter til rådighed for vores elever. Andre uddannelsesinstitutioner har muligheden for at flytte vægge og ændre indretning for bedre at kunne leve op til de nye krav til undervisning. Innovation er et eksempel herpå. Innovation er blevet et krav i de fleste fag efter den nye gymnasireform fra 2016. Det har blandt andet haft den konsekvens, at mange gymnasier har indført kreative værksteder, hvor elever med interesse for computere, teknologi og videnskab kan mødes med hinanden og med lærere og udveksle ideer og skabe nyt indhold. Den slags områder kaldes Makerspaces, fablabs og lignende. Sådanne områder er desværre utænkelige på Viborg Katedralskole, fordi bygningen er fredet. Det er en meget stor udfordring, for vi skal jo leve op til regler og bekendtgørelser i gymnasireformen i samme omfang som alle andre gymnasier. Et andet eksempel er idræt. Vi oplever allerede nu begrænsninger i faget Idræt, hvor de faglige og tekniske krav er intensiveret de senere år. Idræt er som noget nyt blevet et eksamensfag efter gymnasireformen. Det stiller nye krav til idrætsområder og idrætsfaciliteter. De nye krav kan vi ikke honorere inde i Kampmanns bygning, men nogle af kravene kan vi imødekomme ved at udnytte vores udearealer. Vi kan eksempelvis bygge fleksible multibaner og outdoor fitness til brug i idrætsundervisningen. Det kan en eventuel fredning forhindre. Et tredje eksempel er gruppearbejde, fællessamlinger og sociale aktiviteter. Fra medio marts til medio oktober benytter vi i høj grad skolens udenomsfaciliteter hertil og det er vi meget afhængige af. Det kan en eventuel fremtidig fredning også forhindre.

Vi oplever i det daglige et frugtbart og konstruktivt samarbejde med Slots-og Kulturstyrelsen om de bygningsmæssige udfordringer, der løbende opstår. Eksempelvis var arbejdstilsynets krav i 2011 om indførelse af mekanisk ventilation i samtlige af den fredede bygnings undervisningslokaler en stor udfordring både økonomisk og teknisk. Opgaven blev løst på kvalificeret vis efter en god dialog med såvel arkitekter som Slots-og Kulturstyrelsen -men med særdeles store økonomiske omkostninger for skolens drift og muligheder for udvikling.

Her ligger vores store udfordringer. Vi har et ønske om, at unge mennesker i Viborg også i fremtiden skal kunne blive studenter fra Viborg Katedralskole. Vores interesser er i udgangspunktet ikke modstridende med Slots-og Kulturstyrelsen, men vi vil gerne udtrykke vores bekymring og vores modstand i forhold til en udvidelse af fredningen. Vi mener, at status quo bør bevares, således at fredningen begrænser sig til selve bygningen med henblik på at undgå de mulige anvendelsesbegrænsninger, som er beskrevet ovenfor.

Vi håber at Slots-og Kulturstyrelsen deler vores opfattelse af, at vi som skole værner om og respekterer bygningens fredningsmæssige værdi, og oplever, at vi følger de anvisninger, som vi modtager fra jeres rådgivere -også i forhold til udenomsarealerne. Vi oplever selv, at vi i det daglige træffer en række beslutninger, der respekterer bygningens fredningsmæssige værdi. Vi ønsker at

fortsætte den gode dialog, hvor vi rådfører os med Slots-og Kulturstyrelsen også i forhold til udenomsarealerne.

En udvidelse af fredningen risikerer at begrænse skolens muligheder for at indfri de krav vi som uddannelsesinstitution er pålagt samt muligheden for at indfri de unge generationers forventninger til et moderne gymnasium.

Vi ønsker derfor med dette brev at gøre indsigelse imod en yderligere fredning og i stedet invitere til en fortsættelse af den konstruktive dialog, som vi allerede oplever er lykkedes tidligere til begge parter store tilfredshed.

Vi står naturligvis til rådighed for yderligere drøftelser”.

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Slots- og Kulturstyrelsen noterer sig, at Viborg-Fonden tilslutter sig fredningsudvidelsen af Viborg Katedralskole.

Slots- og Kulturstyrelsen er opmærksom på skolebestyrelsens bekymring for at en fredningsudvidelse vil kunne forhindre muligheden for at drive et moderne og tidsvarende gymnasium, hvorfor bestyrelsen ikke kan støtte en udvidelse af den eksisterende fredning.

Styrelsen deler fuldt ud skolebestyrelsens opfattelse af bygningsanlæggets kvaliteter og er helt enig i, at skolen og styrelsen i udgangspunktet har sammenfaldende interesser, når det gælder om at passe på Hack Kampmanns nyklassicistiske bygning og det omkringliggende anlæg. Bygningsværk og omgivelser er skabt som en sammenhængende helhed af meget høj arkitektonisk værdi, og denne helhed bør efter styrelsens opfattelse netop beskyttes ved en samlet fredning.

Slots- og Kulturstyrelsen anerkender, at en fredning kan betyde øgede udgifter til bygningsarbejder mv. Styrelsen kan dog ikke genkende, at det generelt skulle være 50% dyrere at vedligeholde en fredet bygning. Styrelsen må i den forbindelse bemærke, at det aktstykke fra 2010, der henvises til, vedrører et konkret overslag over vedligeholdelseefterslæbet på de tidligere amtskoler. Det er tværtimod styrelsens erfaring, at bygningsarbejder, der udføres med traditionelle, gedigne materialer og metoder, har langt større holdbarhed og derfor ikke i længden er væsentligt dyrere at foretage. Endelig kan styrelsen henvise til muligheden for at søge støtte til bygningsarbejder på fredede bygninger. Støttetilgængeligheden omfatter også restaureringsarbejder på en bygning fredede omgivelser.

Slots- og Kulturstyrelsen er helt enig i, at der hidtil har været en god dialog og et godt samarbejde med Viborg Katedralskole.

Slots- og Kulturstyrelsen vil naturligvis være indstillet på en fortsat positiv og konstruktiv dialog med henblik på udviklingen af de omgivende anlæg på en måde, der både tilgodeser skolens behov og anlæggets fredningsværdier. En fredning betyder ikke en fastlåsning af eksisterende forhold, men en indledning på et kontrolleret udviklingsforløb. Slots- og Kulturstyrelsen ser således ikke et modsætningsforhold mellem en tidssvarende udvikling af skolen og en fremtidssikring af fredningsværdierne i Viborg Katedralskoles enestående omgivelser. Hertil kommer, at skolens gårde, boldbaner, alléer og stier naturligvis stadig vil kunne anvendes i alle årets måneder som hidtil.

Styrelsen vil ved førstkommende lejlighed drøfte udarbejdelsen af en vedligeholdelses- og plejeplan samt muligheder for udvikling indenfor fredningen, med jer. Et sådant arbejde kan finansieres af Slots- og Kulturstyrelsen.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at de umiddelbare omgivelser til Viborg Katedralskole, Gammel Skivevej 2, Viborg Kommune, har de arkitektoniske værdier, der kan begrunde en udvidelse af den eksisterende fredning hermed. Alléer, indkørsler, stier, den indre gård med belægnings, skolegårdene mellem udløberfløjene, trapper, stensætninger og volde indgår som væsentlige rumskabende elementer i det strengt symmetriske anlæg.

Omgivelsernes bærende fredningsværdier ligger i området indramning af alléerne og i fremhævelsen af det aksiale anlæg med arealerne omkring bygningerne, herunder boldbanerne og omgivelsernes grønne indramninger. Herudover knytter der sig bærende fredningsværdier til den diskrete detaljering og fint tilpassede materialeholdning i anlægget.

Klagevejledning

I kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentligt bekendtgjort på styrelsens hjemmeside, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det/nye-fredninger-ophaevselser-mv/>. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Hvis I ønsker at klage, skal I indgive klagen skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. I kan indsende klagen pr. mail til bygogplan@slks.dk. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at omgivelserne er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at I skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis I skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside,

<https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det/nye-fredninger-ophaevselser-mv/>, og tinglyse fredningsudvidelsen.

I vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.